

**АДМІНІСТРАТИВНЕ ПРАВО І ПРОЦЕС;
ФІНАНСОВЕ ПРАВО; ІНФОРМАЦІЙНЕ ПРАВО**

УДК 346.62

КУШНІР І.М.

**ОПОДАТКУВАННЯ БУДІВЕЛЬ ПРОМИСЛОВОСТІ ЯК ОБ'ЄКТІВ НЕРУХОМОСТІ
В УКРАЇНІ: ПИТАННЯ ТЕОРІЇ ТА ПРАКТИКИ**

У статті здійснюється комплексне дослідження теоретичних та практичних аспектів оподаткування будівель промисловості в Україні податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Аналізуються положення теорії податкового права, податкового та цивільного законодавства, особливості правозастосування, які в комплексі дозволяють досягти мети дослідження.

Ключові слова: будівля промислова, об'єкт нерухомості, податкове законодавство, податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

В статье проводится комплексное исследование теоретических и практических аспектов налогообложения зданий промышленности в Украине налогом на недвижимое имущество, отличное от земельного участка. Анализируются положения теории налогового права, налогового и гражданского законодательства, особенности правоприменения, которые в комплексе позволяют достичь цели исследования.

Ключевые слова: здание промышленное, объект недвижимости, налоговое законодательство, налог на недвижимое имущество, отличное от земельного участка.

The article provides a comprehensive study of theoretical and practical aspects of the taxation of industrial buildings in Ukraine with a tax on immovable property other than land. The article analyzes the provisions of the theory of tax law, tax and civil law, the peculiarities of law enforcement, which in the complex allow to achieve the purpose of the study.

Key words: industrial building, real estate object, tax law, immovable property tax, different from land plot.

Вступ. Виробничі будівлі та споруди є невід'ємним матеріально-речовим елементом матеріальних активів вітчизняної промисловості. Сучасний технологічний розвиток у світі істотно змінює співвідношення матеріальних та нематеріальних активів в активах підприємств, однак в Україні будівлі промисловості все ще істотно впливають на показники ефективного використання активів. Сучасні будівлі й споруди є дорогими й складними інженерно-технічними елементами основних виробничих фондів. На кількісний та якісний склад виробничих фондів підприємств впливає ціла сукупність чинників, серед яких спеціалізація підприємства, рівень розвитку галузі, до якої воно належить, природна зона, в якій воно розташоване, економічний стан самого підприємства, його корпоративна культура тощо. Окрім того, вплив спричиняє кошторисна вартість таких фондів, адже економічна ситуація в країні все ще залишається складною з позицій інвестування й кредитування, тому промисловість відчуває брак коштів для модернізації виробництва, зокрема і в частині забезпечення нерухомістю. Проте в Україні стабільно зростає будівництво не лише житлового фонду, але й нежитлової нерухомості. Так, лише за результатами 2017 р., в Україні серед іншої нежитлової нерухомості збудовано 345 промислових будівель та складів загальною площею понад 585 тисяч кв. м [2]. Основне промислове будівництво здійснювалося в Київській, Вінницькій, Харківській, Дніпропетровській, Львівській і Хмельницькій областях.

Водночас одним із чинників, що здебільшого не береться до уваги на початку будівництва, але набуває у майбутньому істотної ролі, є виникнення податкового зобов'язання зі сплати податку на нерухоме майно з таких виробничих фондів або можливість застосування пільг щодо звільнення від оподаткування залежно від виду об'єкта нерухомості. Ці питання мають не лише теоретичне, але й практичне значення. До того ж стосовно даної проблематики є різна правозастосовна практика. Адже фіскальні органи й практики мають різні погляди на справляння майнового податку з будівель промисловості, що призводить до судових спорів.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано вирішення проблеми оподаткування промисловості, дозволяє усвідомити, що дана проблематика все ще залишається малодослідженою з позицій фінансово-правової науки. Значно більше уваги цим питанням приділяється з боку практиків. Зазначені питання закріплено в позиціях фіскальних органів та судовій практиці. Водночас судові позиції й роз'яснення практиків мають формуватися на підставі положень не лише чинного законодавства, але й теорії права. Отже, теорія податкового права, представлена вітчизняними дослідниками, зокрема І.І. Бабіним, Р.О. Гаврилук, О.О. Дмитрик, Л.М. Касьяненко, М.П. Кучерявенком, О.А. Музикою-Стефанчук, О.П. Орлюк, Н.Ю. Пришвою та багатьма іншими, має бути покладена в основу вироблення наукових підходів до вирішення даної проблеми. Роль промислового будівництва в розвитку національної промисловості й економіки загалом лише підтверджує актуальність пропонованого дослідження.

Постановка завдання. Метою статті є комплексне дослідження теоретичних та практичних аспектів оподаткування будівель промисловості в Україні податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки.

Результати дослідження. В Україні одним із податків на майно є податок на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, що введений з ухваленням Податкового кодексу України. Зазначений податок, якщо виходити з теорії податкового права [1, с. 105–118; 10, с. 378–384], відповідає таким класифікаційним ознакам: *за способом нарахування є прямим податком; за об'єктом оподаткування – податком на майно; за суб'єктами оподаткування – податком, що сплачують юридичні та фізичні особи; за публічним фондом, до якого зараховується, є місцевим податком.*

Податковим кодексом України (далі – ПК України) визначено, що об'єктом оподаткування податком на нерухомість є об'єкт житлової та нежитлової нерухомості, зокрема його частка (пп. 266.2.1 п. 266.2 ст. 266) [11]. Відповідно до пп. 4.1.105 п. 14.1 ст. 14 ПК України, для цілей оподаткування термін «майно» застосовується в значенні, наведеному в Цивільному кодексі, а саме: майном як особливим об'єктом вважаються окрема річ, сукупність речей, а також майнові права та обов'язки (ст. 190 Цивільного кодексу) [16]. Майнові права визнаються речовими правами.

Якщо безпосередньо аналізувати цивільне законодавство, то, відповідно до ст. 181 ЦК України, нерухоме майно (нерухомість) включає земельні ділянки, а також будівлі, споруди чи інше майно, безпосередньо пов'язане землею, тобто об'єкти, переміщення яких неможливе без завдання значної шкоди його вартості і призначенню [16]. Отже, фактично в країні визнається *три види нерухомості*: земля, житло та нежитлові приміщення. Нерухомість *за функціональною ознакою* поділяється на житлову і нежитлову. Зрозуміло, що житло – це будова з усіма зручностями, призначена для проживання людей. У свою чергу, у *нежитловій (комерційній) нерухомості* виділяють промислову, складську, торговельну, офісну, готельну, рекреаційну нерухому власність, інституційну і нерухомість, призначену для змішаного використання. Також *за ступенем спеціалізації* розрізняють: спеціалізовану нерухомість – хімічні та нафтопереробні заводи; музей та інші будівлі, що стосуються культури; неспеціалізовану нерухомість – нерухомість, на яку є попит на відкритому ринку для інвестування [8].

Отже, якщо говорити про будівлі промисловості як об'єкт оподаткування, можемо стверджувати, що вони належать до нерухомого майна, є нежитловою (комерційною) нерухомістю, що може бути як спеціалізованою, так і неспеціалізованою. Однак для набуття зазначеного статусу будівлі нерухомості (як і будь-які інші об'єкти нерухомого майна) мають бути внесені до Державного реєстру речових прав на нерухоме майно. Зазначена вимога впливає зі змісту ст. 5 Закону України «Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень» від 1 липня 2004 р. № 1952–IV у редакції Закону № 834–VIII від 26 листопада 2015 р. (зі змінами) [3]. Окрім того, у ст. 182 ЦК України закріплено, що право власності та інші речові права на нерухомі речі, обтяження цих прав, їх виникнення, перехід і припинення підлягають державній реєстрації.

Реєстрація об'єкта нерухомості, зокрема й будівель промисловості, впливає на визначення податкового зобов'язання для юридичної особи (якій такий об'єкт належить на пра-

ві власності) у частині сплати податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки. Адже, відповідно до пп. 266.7.4 п. 266.7 ст. 266 ПК України, органи державної реєстрації прав на нерухоме майно щоквартально в 15-денний строк після закінчення податкового (звітного) кварталу подають контролюючим органам відомості, необхідні для розрахунку та справляння податку юридичними особами, за місцем розташування такого об'єкта нерухомого майна [11]. Окрім того, за придбаний (новостворений, нововведений) об'єкт нерухомості юридична особа протягом 30 календарних днів із дня виникнення права власності на такий об'єкт подає декларацію контролюючому органу за місцем розташування цього об'єкта. Податок потрібно сплачувати починаючи з місяця, в якому виникло право власності на об'єкт, тобто незалежно від дати виникнення права власності (наприклад, наприкінці місяця) податок сплачується з першого числа відповідного місяця. Податок сплачується до відповідного місцевого бюджету за місцезнаходженням об'єкта нерухомості. Якщо протягом календарного року змінюється власник нерухомого майна (відбувається його продаж), то попередній власник має подати уточнюючу декларацію до контролюючого органу, а податок сплачувати з початку року (1 січня) до початку місяця, в якому припинилося його право власності на об'єкт нерухомості. Саме такі вимоги містить податкове законодавство.

З огляду на реформу, що запроваджується в Україні у сфері формування та відкриття реєстрів даних, а також для узгодження типів об'єктів нерухомості з інформацією в Державному реєстрі прав у податковій декларації з податку на нерухомість (форма якої була затверджена наказом Міністерства фінансів України від 10 квітня 2015 р. № 408) [7] закріплено кодифікування дев'яти типів об'єктів нерухомості, а саме: 1 – квартира, 2 – житловий будинок, 3 – інший об'єкт житлової нерухомості, 4 – будівля готельна, 5 – будівля офісна, 6 – будівля торговельна, 7 – гараж, 8 – будівля для публічних виступів, 9 – інша будівля. Зокрема, врахування цієї кодифікації вимагається в разі подання декларацій й щодо інших податків, де визначається майно платника податків, наприклад, у разі подання річної декларації на доходи фізичними особами.

На відміну від фізичних осіб, основним об'єктом оподаткування для яких є житлова та нежитлова нерухомість як складники домогосподарства, для юридичних осіб у частині сплати даного податку на практиці наявна спірна ситуація щодо визначення будівель як об'єктів оподаткування. Її наявність зумовлена позицією фіскальних органів. Зазначена позиція напругу впливає на оподаткування будівель промисловості. Адже в індивідуальній податковій консультації Державної фіскальної служби України від 17 травня 2017 р. № 229/6/99–99–12–02–03–15/ПК [12] визначено відсутність підстав для поширення податкової пільги, передбаченої пп. «є» пп. 266.2.2 ПК України, на комплексні промислові споруди (електростанції, нафтопереробні заводи тощо), які не мають характеристик будівель. Зазначена позиція аргументована посиланням на Державний класифікатор будівель та споруд ДК 018–200. Даний Класифікатор затверджений наказом Державного комітету України зі стандартизації, метрології та сертифікації від 17 серпня 2000 р. № 507 (далі – Класифікатор, ДК 018–200) [6]. Оскільки, згідно із зазначеним Класифікатором, до об'єктів нерухомості, на які поширюється податкова пільга, надана пп. «є» пп. 266.2.2 ПК України, належать об'єкти, які містяться в класі 1251 «Будівлі промислові». Тоді як «Споруди коксохімічних заводів» класифікуються за кодом 2303.4 Класифікатора в класі 2303 «Споруди підприємств хімічної промисловості» групи 230 «Комплексні промислові споруди» підрозділу 23 «Комплексні промислові споруди». Як видно з наведеного твердження, фіскальні органи помилково ототожили різні типи об'єктів класифікації, що наведені в ДК 018–2000, а саме будівлі та споруди. Зазначена позиція фіскалів піддавалася критиці з боку багатьох практиків, наприклад, фахівців TAXLINK [12; 17], критикувалася в пресі [4; 8]. Підставою для такої критики було посилання на класифікатор у цілях оподаткування та вихід за межі Конституції України, в якій у п. 1 ч. 2 ст. 92 закріплено, що виключно законом встановлюються «система оподаткування, податки і збори» [5]. У свою чергу, ст. ст. 3, 4 і 5 Податкового кодексу України, по-перше, не включають Класифікатор до податкового законодавства, по-друге, не передбачають серед елементів податків (у даному разі податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки) можливості посилатися на Класифікатор. Адже, відповідно до ст. 5 ПК України, «поняття, правила та положення, установлені цим Кодексом та законами з питань митної справи, застосовуються виключно для регулювання відносин, передбачених ст. 1 цього Кодексу. У разі якщо поняття, терміни, правила та положення інших актів суперечать поняттям, термінам, правилам та положенням цього Кодексу, для регулювання відносин оподаткування застосовуються поняття, терміни, правила та положення цього Кодексу» [11]. Натомість у п. 1 ДК 018–2000 закріплено, що Класифікатор є «складовою частиною Державної системи класифікації та кодування техніко-економічної та соціальної інформації» [6].

Зазначені міркування стали підставою для скасування позиції фіскалів судовим порядком. Так, Дніпропетровський апеляційний адміністративний суд в ухвалі від 10 жовтня 2017 р. у справі № 804/3637/17, обґрунтовуючи власне рішення, акцентував увагу на відсутності підстав для висновку, що ДК 018–2000 був розроблений та може бути використаний із метою врегулювання правовідносин у сфері справляння податків і зборів [13].

Однак скасування консультації судом не привело до зміни позиції фіскальних органів, які вимушені були, згідно з вимогами п. 53.2 ст. 53 ПК України, надати нову податкову консультацію з урахуванням висновків суду. 11 грудня 2017 р. Державною фіскальною службою України (далі – ДФС) видано нову Індивідуальну податкову консультацію № 2917/6/99–99–12–02–03–15/ПК [14], в якій фіскальні органи залишилися на своїй позиції: «Оскільки пп. «є» пп. 266.2.2 ПК України передбачає виключення з об'єктів обкладення податком виробничих фондів – виробничих цехів, складських приміщень промислових підприємств, то для об'єктів цілісного майнового комплексу, які належать до категорії невиробничих фондів такого майна підприємства, не вбачається підстав застосовувати норми пп. «є» пп. 266.2.2 ПК України». Хоча водночас податківці зауважили, що цілісний майновий комплекс підприємства складається з об'єктів, сукупність активів яких дає змогу провадити певну господарську діяльність, де структурні підрозділи, наприклад, цехи (виробництва), можуть бути виділені в самостійні об'єкти й зареєстровані як самостійні суб'єкти господарської діяльності. Зазначений висновок впливає з норм Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав», затвердженого постановою Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 [15].

Наведені вище положення чинного законодавства та практика застосування потребують звернення до тексту самого Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018–200. Як вже згадувалося, він є складовою частиною Державної системи класифікації та кодування техніко-економічної та соціальної інформації і призначений для використання органами центральної виконавчої влади та всіма суб'єктами господарювання (юридичними та фізичними особами) в Україні. Ведення ДК 018–2000 покладено на Державний науково-дослідний інститут автоматизованих систем у будівництві Держбуду України, який за результатами проведення експертизи правильності здійснення класифікації об'єктів нерухомого майна конкретного суб'єкта господарювання уповноважений видавати експертні висновки такому суб'єкту.

Аналіз даного документа дозволяє говорити, що одиницею класифікації в ДК 018–2000 є окрема будівля чи інженерна споруда. Значна кількість таких будівель може бути віднесена до будівель промисловості. Для комплексних будівель, що складаються з кількох будівель, кожна будівля може класифікуватися окремо. Наприклад, підр. 23 «Комплексні промислові споруди» включає такі класи:

– 2301 «Споруди гірничопромислових та добувних підприємств» (установки та споруди для шахт, видобування вуглеводневих покладів, розробки гірських порід, добування, переробки та збагачення рудної сировини, гравійних кар'єрів тощо (наприклад, завантажувальні та розвантажувальні станції, копри шахт тощо), гіпсові, цементні, цегельні, черепичні заводи тощо, споруди підприємств лісозаготівельної промисловості);

– 2302 «Споруди підприємств електроенергетики» (гідравлічні або теплові електростанції та установки для виробництва електроенергії, наприклад, електростанції, що працюють на вугіллі, атомні та вітрові електростанції, підприємства зі збагачення та переробки ядерних матеріалів, печі для спалювання відходів);

– 2303 «Споруди підприємств хімічної промисловості» (установки, що утворюють хімічні, нафтохімічні або нафтопереробні підприємства, портові термінали для нафтопродуктів, коксохімічні заводи);

– 2304 «Споруди підприємств металургійної промисловості, не класифіковані раніше» (установки, що утворюють підприємства металургійної промисловості, такі як доменні печі, прокатні стани, ливарні цехи тощо) [6].

Зазначимо, що, відповідно до ПК України, споруди взагалі не підлягають оподаткуванню податком на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки (оскільки відсутні в переліку об'єктів, визначених пп. 14.1.129 та пп. 14.1.129¹).

Якщо говорити про оподаткування будівель промисловості, які є нежитловою нерухомістю, то, відповідно до пп. 14.1.129¹ п. 14.1 ст. 14 ПК України, у нежитловій нерухомості виділяють, зокрема, будівлі офісні (будівлі фінансового обслуговування, адміністративно-побутові будівлі, будівлі для конторських та адміністративних цілей), будівлі промислові та склади. Будівлі промисловості, зокрема виробничі корпуси, цехи, складські приміщення промислових під-

приємств, не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно (пп. «є» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПК України). Підхід, закріплений у цитованому положенні, є прямою нормою податкового законодавства, що визначає об'єкт оподаткування та пільги стосовно справляння податку для будівель промисловості.

Що стосується Класифікатора, то його положення можуть використовуватися лише як деталізація для характеристики будівлі промисловості, але не як критерій визначення об'єктів оподаткування. Так, відповідно до ДК 018–2000, будівлі промисловості, зокрема виробничі корпуси, цехи, складські приміщення промислових підприємств, належать до підрозділу 125 «Будівлі промислові та склади» із присвоєнням класів об'єктів 1251–1252. Згідно із ДК 018–2000, будівлі промисловості (криті будівлі промислового призначення, наприклад, фабрики, майстерні, бойні, пивоварні заводи, складальні підприємства тощо) віднесено до підрозділу «Будівлі нежитлові» групи 125 «Будівлі промислові та склади» класу 1251 «Будівлі промисловості».

Даний клас містить такі підкласи:

- 1251.1 «Будівлі підприємств машинобудування та металообробної промисловості»;
- 1251.2 «Будівлі підприємств чорної металургії»;
- 1251.3 «Будівлі підприємств хімічної та нафтохімічної промисловості»;
- 1251.4 «Будівлі підприємств легкої промисловості»;
- 1251.5 «Будівлі підприємств харчової промисловості»;
- 1251.6 «Будівлі підприємств медичної та мікробіологічної промисловості»;
- 1251.7 «Будівлі підприємств лісової деревообробної та целюлозно-паперової промисловості»;
- 1251.8 «Будівлі підприємств будівельної індустрії, будівельних матеріалів та індустрії, будівельних матеріалів та виробів, скляної та фарфоро-фаянсової промисловості»;
- 1251.9 «Будівлі інших промислових виробництв, включаючи поліграфічне» [6].

І хоча фіскальні органи дотепер посилаються на Класифікатор під час оцінювання того чи іншого об'єкта нерухомості в промисловості як об'єкта оподаткування, такий підхід не відповідає положенням Конституції України та Податковому кодексу України. Звичайно, можна погодитися з фіскалами, які виводять із переліку об'єктів оподаткування виробничі будівлі. Наприклад, зазначають: «Якщо виробнича будівля, яка, згідно з документами, що підтверджують право власності на нерухоме майно, належить до підрозділу 125 «Будівлі промислові та склади» (класи 1251–1252) і використовується як адміністративно-побутове (офісне) приміщення, то така нежитлова нерухомість не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно» [9]. Однак фактично застосування норм пп. «є» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПК України має здійснюватися щодо тих будівель промисловості, які визначені в даному пункті. Звичайно, на практиці вони будуть належати до об'єктів нерухомості, що включені до класу 1251 «Будівлі промислові» (підкласи 1251.1–1251.9) відповідно до ДК 018–2000. Однак такі коди навіть не мають зазначатися в документах на відповідну будівлю під час оподаткування, адже їх наявність не передбачається для отримання правовстановлюючих документів на відповідний об'єкт нерухомості під час державної реєстрації. Натомість такий код визначається забудовником самостійно на стадії проектування будівлі й отримання дозволу на будівництво. Під час державної реєстрації зазначається назва об'єкта нерухомості, а не його код за Класифікатором.

Як зазначають фахівці TAXLINK, дану правову позицію підтримав Полтавський окружний адміністративний суд у постанові від 8 грудня 2016 р. у справі № 816/1838/16. Адже щодо підтвердження статусу об'єкта нерухомості як будівлі промисловості, суд виходив із наявності відповідної інформації в Державному реєстрі прав на нерухоме майно: «Наявність у Державному реєстрі речових прав на нерухоме майно вказівки на те, що об'єкт нерухомого майна є складом, вказує на належність такої нерухомості за семантичною ознакою до промислової, адже відповідні будівлі класифіковано в категорії нежитлового фонду» [17]. Також адміністративний суд визнав, що промисловий статус підприємства визначається здійснюваною ним діяльністю, яка повинна бути спрямована на виробництво товарів та послуг. Зазначене потребує аналізу організаційно-правової форми діяльності підприємства та видів діяльності за Класифікацією видів економічної діяльності.

Висновки. На відміну від фізичних осіб, основним об'єктом оподаткування для яких є житлова та нежитлова нерухомість як складник домогосподарства, для юридичних осіб сплата податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки, відіграє істотну роль. Тривала практика застосування положень податкового законодавства засвідчує наявність спірної позиції фіскальних органів щодо об'єктів оподаткування в частині визначення промислових будівель та споруд як об'єктів оподаткування.

Дослідження національного законодавства, правозастосування, зокрема й судової практики, а також положення теорії податкового права дають підстави стверджувати про помилковість позиції фіскальних органів у частині посилання на Державний класифікатор будівель та споруд ДК 018–200 із метою оподаткування податком на нерухоме майно юридичних осіб, що є власниками відповідних виробничих об'єктів нерухомості. Адже ПК України, по-перше, не включає Класифікатор до податкового законодавства; по-друге, не передбачає серед елементів податків можливість посилатися на Класифікатор; по-третє, виділяє декілька видів нежитлової промисловості, зокрема й будівлі промисловості. ПК України містить норму прямої дії, згідно з якою будівлі промисловості, зокрема виробничі корпуси, цехи, складські приміщення промислових підприємств, не є об'єктом оподаткування податком на нерухоме майно (пп. «є» пп. 266.2.2 п. 266.2 ст. 266 ПК України). Що стосується Класифікатора, то його положення можуть використовуватися лише як деталізація для характеристики будівлі промисловості, але не як критерій визначення об'єкта оподаткування.

Список використаних джерел:

1. Бабін І.І. Податкове право: навч. посіб. Вид. 2-ге, виправл. та доп. Чернівці: ЧНУ, 2013. 496 с.
2. Будівельна статистика / Державний комітет статистики України. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/operativ/menu/menu_u/bud.htm.
3. Про державну реєстрацію речових прав на нерухоме майно та їх обтяжень: Закон України від 1 липня 2004 р. № 1952–IV у редакції Закону № 834–VIII від 26 листопада 2015 р. (зі змінами) // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon3.rada.gov.ua/laws/show/1952-15>.
4. ДФС наполягає: об'єкти цілісного майнового комплексу обкладаються податком на нерухомість. Інтерактивна бухгалтерія. 19.12.2017. URL: <http://www.interbuh.com.ua/ua/documents/onenews/114058>.
5. Конституція України: Закон України від 28 червня 1996 р. № 254к/96-ВР (зі змінами) // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/254%D0%BA/96-%D0%B2%D1%80/card2#Card>.
6. Про затвердження Державного класифікатора будівель та споруд ДК 018–2000: наказ Державного комітету України по стандартизації, метрології та сертифікації від 17 серпня 2000 р. № 507. URL: https://dnaop.com/html/32977_2.html.
7. Про затвердження форми Податкової декларації з податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: наказ Міністерства фінансів України від 10 квітня 2015 р. № 408, зареєстровано в Міністерстві юстиції України 29 квітня 2015 р. за № 479/26924 // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/z0479-15>.
8. Нерухомість у юридичних осіб. Вісник. Офіційно про податки: офіційне видання Державної фіскальної служби України. 2 лютого 2018. № 5 (957). URL: <http://www.visnuk.com.ua/uk/publication/100007072-nerukhomist-u-yuridichnikh-osib>.
9. Оподаткування виробничих будівель, які використовуються як офісні приміщення. Вісник. Офіційно про податки: офіційне видання Державної фіскальної служби України. 12 червня 2015. № 22 (22). URL: <http://www.visnuk.com.ua/ua/pubs/id/8411>.
10. Орлюк О.П. Фінансове право: Академічний курс. К.: Юрінком-Інтер, 2010. 808 с.
11. Податковий кодекс України: Закон № 2755–VI від 2 грудня 2010 р. (зі змінами) // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2755-17>.
12. Позиція ДФС щодо оподаткування будівель промисловості. 25.05.2017. URL: <https://taxlink.ua/ua/news/pozicija-dfs-shhodo-opodatkuwannja-budivel-promislovosti.htm>.
13. Про визнання протиправної та скасування індивідуальної податкової консультації: ухвала Дніпропетровського апеляційного адміністративного суду від 10 жовтня 2017 р. у справі № 804/3637/17. URL: http://search.ligazakon.ua/1_doc2.nsf/link1/SO13546.html.
14. Про справляння податку на нерухоме майно, відмінне від земельної ділянки: лист ДФС від 11 грудня 2017 р. № 2917/6/99–99–12–02–03–15/ПК. URL: <https://buhgalter911.com/normativnaya-baza/pisma/gfsu/pro-spravlyannya-podatku-1034086.html>.
15. Про затвердження Національного стандарту № 1 «Загальні засади оцінки майна і майнових прав» (зі змінами): постанова Кабінету Міністрів України від 10 вересня 2003 р. № 1440 // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1440-2003-%D0%BF>.
16. Цивільний кодекс України: Закон України № 435–IV від 16 січня 2003 р. (зі змінами) // Законодавство України: база даних. URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15>.
17. Які документи підтверджують належність нерухомості до будівель промисловості? URL: <https://taxlink.ua/ua/analytics/stattja-266--podatok-na/jaki-dokumenty-pidverdzhuyut-nalezhnist-nerukhomosti/>.